

Plan för utveckling och verk- ställande av studentexamen 2023

26.10.2023–25.10.2027

Ylioppilastutkintolautakunta
Studentexamensnämnden

Bakgrund.....	3
1 Utgångspunkter för verkställande och utveckling av studentexamen.....	4
2 Verkställande av examen.....	5
3 Utveckling av examen.....	8
4 Utveckling av examen på lång sikt	10
5 Resurser	10
6 Kommunikation och samarbete med intressentgrupper	11
7 Kvalitetsledning.....	11
8 Uppföljning	13
Bilaga.....	14

Bakgrund

För att leda, ordna och verkställa studentexamen svarar som oberoende sakkunnigorgan Studentexamensnämnden, som undervisnings- och kulturministeriet tillsätter för tre år i sänder (L502/2019 2 § 1. mom.). Studentexamensnämnden är oberoende i fråga om att utarbeta och bedöma prov utan påverkan av en tredje part såsom andra myndigheter inom statsförvaltningen, anordnare av gymnasieutbildning, högskolor eller andra parter (RP 235/2018 rd). Lagstiftningen om studentexamen och gymnasiet och de grunder för gymnasiets läroplan som Utbildningsstyrelsen fastställt anger riktningen för utvecklingen av examen. Studentexamensnämnden utarbetar ett förslag till plan för utveckling och verkställande av studentexamen för fyra år åt gången för godkännande av undervisnings- och kulturministeriet (L502/2019 2 § 2 mom.).

Med hjälp av planen för utveckling och verkställande styr undervisnings- och kulturministeriet Studentexamensnämnden i fråga om målen, de centrala åtgärderna och indikatorerna för utveckling och verkställande. Planen lyfter också fram behov av resursfördelning för förändringar och utveckling. Den sedvanliga småskaliga utvecklingen av examen hör till den grundläggande verksamheten och genomförs inom ramen för statsbudgeten.

Uppföljningsgruppen för utveckling av studentexamen har stött förberedningen av planen för utveckling och verkställande. Gruppen har bidragit med perspektiv för arbetet och har hörts vid planens utkastskede. Jari Lavonen, ordförande för Studentexamensnämnden, är uppföljningsgruppens ordförande. Aikuislukkioiden rehtorit ry, Ämneslärares förbund AOL rf (Äidinkielen opettajain liitto AOL ry, Förbundet för lärarna i historia och samhällslära FLHS rf, Förbundet för lärare i idrott och hälsokunskap LIITO rf, Biologi- och geografilärares förbund BGLF rf, Suomen uskonnonopettajain liitto ry, Lärarna i Filosofi och Livsåskådningskunskap FETO rf, Riksförbundet för lärare i matematiska ämnen MAOL, Psykologianopettajat PSOP ry, Språkläraryrkeförbundet i Finland SUKOL rf, Suomen opinto-ohjaajat SOPO ry), Rådet för yrkeshögskolornas rektorer Arene rf, Finlands svenska läraryrkeförbund FSL, Finlands svenska skolungdomsförbund rf, undervisnings- och kulturministeriet, Specialister för undervisnings- och bildningsväsendet OPSIA rf, Undervisningssektorns Fackorganisation OAJ, Utbildningsstyrelsen, Pro Lukio ry, Suomen harjoittelukoulujen rehtorit HARRE, Finlands Kommunförbund, Finlands Gymnasistförbund, Suomen lähilukioyhdistys, Finlands Rektorer rf, Finlands universitetsrektorers råd UNIFI rf och Privatskolornas Förbund rf är representerade i gruppen.

1 Utgångspunkter för verkställande och utveckling av studentexamen

Kunskaper som visas i studentexamensproven visar hur väl examinanden har tillägnat sig de kunskaper och färdigheter som beskrivs i grunderna för läroplanen för gymnasieutbildningen för unga och uppnått tillräcklig mognad (L502/2019 1 § 1 mom.). En tillförlitligt verkställd studentexamen mäter kunnande enligt gymnasiets läroplaner på ett nationellt enhetligt sätt.

Avläggande av studentexamen ger allmän behörighet för fortsatta studier vid högskolor och examensproven används på det sätt som högskolorna bestämmer vid antagningen av studerande (L502/2019 1 § 3 mom.). Med hjälp av examensbetyget söker studenter också till studier utomlands.

Studentexamensproven är digitala. Examinanderna jobbar med en dator, som innehåller för alla samma mångsidiga program som kan ha sinsemellan liknande funktionaliteter. Den digitala miljön möjliggör mångsidig bedömning av examinandernas kunskaper, färdigheter och mognad. Medan provet pågår begränsas examinandens rätt att använda datorns funktioner och examinandens datoranvändning övervakas tekniskt. Provsystemet klarar av olika undantagstillstånd och examinandernas provsvar säkerhetskopieras i olika skeden.

Studentexamen är en del av utbildningssystemets kvalitetssäkring. Genom ändamålsenliga prov och högklassig bedömning av provprestationerna får man information om de kunskaper som satts som mål för läroämnena oberoende av utbildningsanordnare eller läroanstalt. Studentexamen ger information om en enskild examinands kunskaper i de läroämnena som ingår i hans examen, åt lärare en referenspunkt för utvecklingen av sin undervisning och sina bedömningsmetoder, åt utbildningsanordnare information om användningen av resurser och undervisningens kvalitet samt åt aktörer inom utbildningspolitik och verkställande aktörer information om hur utbildningssystemet fungerar. Digitala provprestationer och omfattande register möjliggör nya slags forskningsbaserade angreppssätt för att utvärdera och forska i det finländska utbildningssystemets funktion. Nämnden främjar forskning genom att bevilja forskningstillstånd för material som den innehar.

Studentexamens verksamhetsmiljö förändras under den utvecklingsperiod som inleds 2023 av utbildningspolitiska mål, samhällets allt snabbare digitala utveckling och beredskapen för olika störningssituationer. Enligt uppskattningar kommer åldersklasserna i gymnasieåldern att minska från och med 2027. Dessa ändringar beaktas i nämndens verksamhet, till exempel vid utarbetandet av prov och utvecklingen av data-system. Nämnden styr och stöder även verkställandet av dessa ändringar i läroanstalterna i samarbete med utbildningsanordnarna, rektorerna, lärarna och annan personal.

Högskolorna beslutar självständigt på vilket sätt de använder studentexamensvitsorden vid antagningen av studerande. Betygsurval som baserar sig på studentexamensvitsord utgör en betydande del av antagningen av studerande till högskolorna. Jämförbara vitsord som en tillförlitligt verkställd studentexamen ger är en förutsättning för ett omfattande utnyttjande av betygsurval.

Nämnden främjar studentexamens internationellt uppskattade ställning så att de som avlägger studentexamen kan utnyttja examensbetyget då de söker till utländska högskolor. Nämnden följer utvecklingen av bedömning och bedömningsmetoder nationellt och internationellt.

JATKUVASTI KEHITTYVÄ YLIOPPILASTUTKINTO

Bild 1: Skiss av en studentexamen som ständigt utvecklas.

2 Verkställande av examen

Varje år avläggs studentexamen av cirka 30 000 personer. Antalet examina påverkas av åldersklassens storlek och de studerandes ansökan till gymnasieutbildning eller yrkesutbildning samt utvidgningen av läroplikten. Studentexamen förutsätter avläggande av gymnasiets lärokurs eller en annan examen som lagstiftningen förutsätter.

Årligen anmäler sig cirka 70 000 personer till studentexamensproven. En del deltar i prov i både höstens och vårens examen. Efter examen kan examinanderna ta om prov och examen kan kompletteras med olika prov och lärokurser. Proven i studentexamen kan också avläggas som enskilda prov utan att målet är att avlägga studentexamen.

Av tabell 1 i bilagan framgår antalet avlagda examina, antalet anmälda och antalet provprestationer per år. Enligt nuvarande befolkningsprognoser kommer storleken på åldersklasserna i gymnasieåldern att börja minska 2027.

I examina som inlets våren 2022 och därefter förutsätts minst fem prov. Sedan hösten 2019 har examinanderna kunnat ta om godkända prov utan begränsningar. Utvidgningen av läroplikten har gett examinanden möjlighet att avlägga en avgiftsfri studentexamen från och med hösten 2021. Antalet examinander som omfattas av de avgiftsfria proven ökar fram till 2024. Nämnden följer upp hur lagändringarna påverkar antalet prov och examensprestationer.

Nämnden fortsätter att verkställa de ändringar som beslutats under den föregående utvecklingsplanens fyraårsperiod. Strukturen i matematikproven ändras från hösten 2024. Från och med hösten 2025 ordnas endast prov i latin som baserar sig på kort lärokurs.

Studentexamensnämnden utarbetar 42 prov två gånger om året. Provet i den mer omfattande lärokursen i latin ordnas sista gången i studentexamen våren 2025, varefter antalet prov är 41. Proven i matematik, realämnen och främmande språk ordnas på finska och svenska. Vid behov utarbetas tillgängliga versioner av proven för personer med syn- eller hörselskada.

Proven i studentexamen utarbetas enligt lärokurserna för de obligatoriska och de riksomfattande valbara studierna i gymnasieutbildningen för unga. Proven omfattar uppgifter som överskrider läroämnesgränserna. (SF612/2019 5 §)

Gymnasierna ansvarar för att ordna provtillfällen för studentexamen för sina studerande samtidigt två gånger per år (L502/2019 4 § 1 mom.). En anordnare av gymnasieutbildning är också skyldig att ordna prov för en person som tidigare avlagt studentexamen vid utbildningsanordnarens gymnasium (L502/2019 4 § 2 mom.). Gymnasietets rektor är ansvarig för anordnandet av studentexamen vid gymnasiet (L502/2019 4 § 3 mom.). Provpresentationerna granskas och bedöms preliminärt av en lärare i ämnet i fråga som utses av anordnaren av gymnasieutbildning (L502/2019 18 § 2 mom.). För verkställandet av examen behövs dessutom utbildningsanordnarens övriga personal, såsom IT-stöd och administrationspersonal. År 2022 fanns det 331 gymnasier i Finland. Dessutom ordnades studentexamensproven vid Solkustens finska skola. I den preliminära bedömningen deltar årligen cirka 7 000 lärare.

Examinander som på grund av sjukdom, funktionsnedsättning, särskilda läs- och skrivsvårigheter, ett främmande språk som modersmål eller av någon annan därmed jämförbar orsak är förhindrade att avlägga studentexamensprov på samma sätt som andra examinander kan av nämnden på ansökan beviljas rätt till specialarrangemang vid avläggandet av studentexamensproven. Antalet ansökningar om specialarrangemang och handledningen för gymnasier och examinander gällande specialarrangemangen har ökat sedan 2019, då den nya gymnasielagen och lagen om studentexamen trädde i kraft. Nämnden behandlar också ett stort antal ansökningar som gäller enskilda examinanders anmälningar.

Nämnden erbjuder gymnasierna och examinanderna samt allmänheten aktuell information och anvisningar på både finska och svenska. Nämndens kundservice och jouter stöder gymnasiernas personal i verkställandet av examen och handledningen av examinanderna.

I studentexamensnämndens beslutsfattande, bedömningen av provpresentationerna och utarbetandet av proven vidtas åtgärder så att förtroendet för examens oberoende och opartiskhet inte äventyras. Examinandernas jämlika ställning tryggas i studentexamen bl.a. genom nämndens anvisningar om jäv.

Verkställandet av studentexamen är en central del av ordnandet av gymnasieutbildningen. I föreskrifterna, anvisningarna och de praktiska lösningarna beaktar nämnden

att verkställandet av examen är rimligt för utbildningsanordnarna, rektorerna, undervisningspersonalen och den övriga personalen. Utvecklingen görs i samarbete med intressentgrupperna och konsekvenserna av stora förändringar för olika aktörer bedöms.

Studentexamen hör till de kulturella rättigheter som tryggas även under undantagsförhållanden. Studentskrivningarna ordnas så heltäckande som möjligt i alla säkerhetssituationer (Säkerhetsstrategi för samhället, statsrådets principbeslut 2.11.2017).

Undervisnings- och kulturministeriet utser nämndens ordförande och övriga medlemmar (SF 612/2019 1 § 1 mom.) för tre år i sänder. Nämnden tar in sakkunnigmedlemmar för utarbetande och bedömning av prov (SF 612/2019 1 § 2 mom.). I utarbetandet och bedömningen av studentexamensproven deltar årligen cirka 420 medlemmar eller sakkunnigmedlemmar. Sakkunnigmedlemmarna arbetar på heltid på bl.a. universitet, yrkeshögskolor, gymnasier och Utbildningsstyrelsen. I utarbetandet av studentexamensproven deltar cirka hundra personer som utarbetar uppgifterna och ett stödteam som består av tjänstemän från nämndens kansli. Dessutom deltar språkvårdare, översättare och textare i utarbetandet och kvalitetssäkringen av proven. En betydande del av de sakkunnigmedlemmar som deltar i bedömningen av provprestationerna är gymnasielärare.

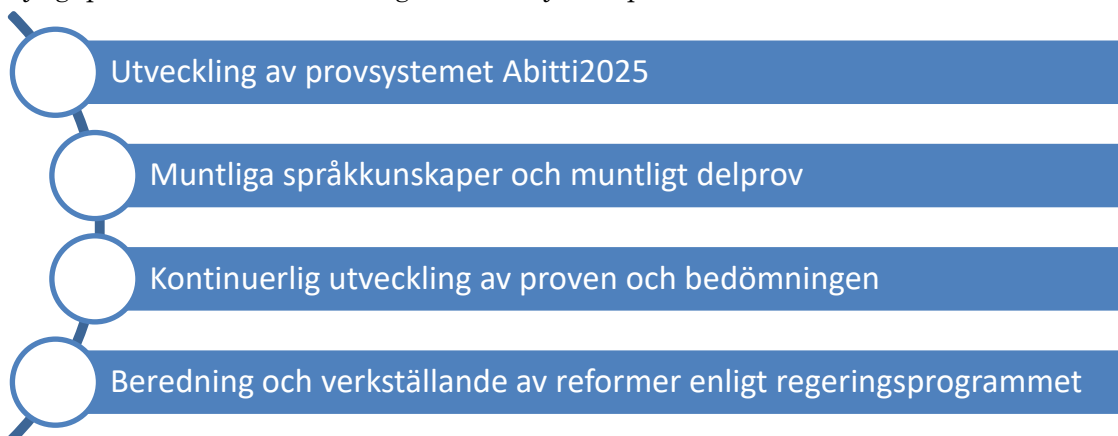
Studentexamensnämndens kansli, som är en fristående enhet vid Utbildningsstyrelsen, svarar för administration och tekniskt verkställande av studentexamen (L564/2016 6a §). Undervisnings- och kulturministeriet utnämner generalsekreteraren som är kansliets chef (L502/2019 2 § 3 mom.). I kansliet arbetar cirka 25 tjänstemän. Tjänstemännen svarar för den tekniska produktionen av prov, administration av informationsflöden som gäller examen såsom anmälningsuppgifter och studentexamensresultat, kundservice för gymnasier och examinander och beslut som gäller enskilda examinander. Utvecklingen av datasystemen genomförs av konkurrensutsatta leverantörer under ledning av nämndens kansli.

Studentexamensnämnden arbetar i Utbildningsstyrelsens lokaler i Helsingfors.

3 Utveckling av examen

Tyngdpunkterna för utvecklingen under fyraårsperioden är:

Provsystemet Abitti, som används i studentexamensproven och deras övningsprov, måste utvecklas för att säkerställa att proven kan ordnas digitalt och att arrangemangens belastning kan minskas både i gymnasierna och i Studentexamensnämnden. I januari 2023 publicerade nämnden en utredning om vidareutvecklingen av Abitti. Enligt utredningen är nästa stora utvecklingssteg att övergå från ett system som laddas ner från ett USB-minne till en Abitti-applikation som installeras på datorn. Ur examinandernas och gymnasiernas synvinkel är det viktigt att trygga en tillräcklig övergångstid från det gamla systemet till det nya. Det är också viktigt att säkerställa informationssäkerheten och dataskyddet samt att beakta olika specialarrangemang. Studentexamensprovets karaktär skulle förbli oförändrad efter reformen.

Utgångspunkten för utvecklingen av Abitti-systemet är att examinanderna, läroanstaltens personal och utbildningsanordnarna kan förbereda sig inför studentexamen. Studentexamensnämnden har varken resurser eller befogenhet att utveckla Abitti som lärmiljö. Avsikten är att publicera en öppen källkod av den nya Abitti-appen, vilket skulle ge organisationer som är intresserade av att använda Abitti möjlighet att utveckla provsystemet och tillhörande tjänster till exempel så att de bättre lämpar sig för det egna eller gymnasiernas undervisningsbruk.

Studentexamensnämnden förbereder införandet av ett muntligt delprov i proven i främmande språk och det andra inhemska språket. Det muntliga delprovet är nödvändigt för att målen för de muntliga språkkunskaperna som beskrivs i grunderna för läroplanen ska kunna beaktas i studentexamen. Det muntliga delprovet kan införas stegvis under 2026–2028 i proven enligt den långa lärokursen i främmande språk och i proven i det andra inhemska språket. Utveckling av provsystemet till att ordna ett muntligt delprov gör det möjligt att öva på provarrangemang i läroanstalterna. Reformen av språkprovet förutsätter att examensnämnden på ett systematiskt och heltäckande sätt informerar examinanderna, lärarna, gymnasierna och utbildningsanordnarna. Ibruktageandets och det nya bedömningsobjektet kräver förutom tekniskt genom-

förande även resurser för censorbedömning och preliminär bedömning. Beslut om resurserna fattas separat utifrån separata förhandlingar. Detta påverkar genomförandet och tidtabellen.

Studentexamensnämnden fortsätter att utveckla proven och bedömningen. Utgångspunkterna för utvecklingen är grunderna för gymnasiets läroplan och examinandernas likabehandling. Utvecklingen bereds i samarbete med intressentgrupper. Nämnden beslutar om utvecklingsåtgärderna.

Från våren 2023 till våren 2025 beaktas grunderna för gymnasiets läroplan 2015 och grunderna för gymnasiets läroplan 2019 i utarbetandet och bedömningen av proven. Beaktandet kan till exempel innebära valbara uppgifter, bifogat material som jämnar ut skillnader mellan läroplanerna eller att olika synpunkter i läroplanerna beaktas vid bedömningen. Ämnes- och provspecifika lösningar omfattas av provhemligheten. Proven förändras måttligt när läroplansgrunderna byts ut. Nämnden förbereder sig på att öka transparensen i sambanden mellan proven och läroplansgrunderna efter övergångsperioden.

Nämnden har godkänt gemensamma principer för upprättande av uppgifter som överskrider läroämnesgränserna. Från och med examen våren 2023 kan uppgifter som överskrider läroämnesgränserna grunda sig på den mångsidiga kompetens som beskrivs i grunderna för gymnasiets läroplan (2019). Uppgifter som överskrider läroämnesgränserna får inte utgöra dolt tvång i examen varvid ett bra vitsord i ett examensämne i praktiken förutsätter detaljerade kunskaper i ett annat ämne.

Nämnden deltar i beredningen och verkställandet av reformer enligt regeringsprogrammet på sätt som man separat kommer överens med undervisnings- och kulturministeriet. Om åtgärderna avtalas närmare med ministeriet i de olika skedena av verkställandet av regeringsprogrammet. Centrala mål för studentexamen i regeringsprogrammet är:

- ”Man gör det möjligt att avlägga studentexamen på engelska enligt strikt avgränsade kriterier. Man säkerställer att utbildningsutbudet på engelska inte hotar den nationalspråkiga skolbildningen, utan stärker Finlands attraktionskraft bland internationella aktörer och återflyttare.”
- ”Nationella kriterier skapas för gymnasiediplom och ett obligatoriskt studentprov kan ersättas med gymnasiediplom. Ett av fem studentprov kunde i fortsättningen ersättas med gymnasiediplom.”

Utbildningsstyrelsen har på uppdrag av undervisnings- och kulturministeriet utarbetat ett förslag till utvecklingsplan för gymnasiediplom (OPH-5219-2021), utifrån vilket ministeriet i samarbete med Utbildningsstyrelsen kommer att dra upp riktlinjer och fatta beslut om utvecklingen. Studentexamensnämnden kommer att med sin bedömningsexpertis stödja utvecklingen av gymnasiediplom som ingår i gymnasiets lärokurs på ett sätt som senare avtalas separat med Utbildningsstyrelsen. Man kommer att avtala närmare om åtgärderna i takt med att utvecklingsarbetet framskrider.

4 Utveckling av examen på lång sikt

Under utvecklingsperioden som inleds 2023 utreder Studentexamensnämnden utvecklingsbehoven och bereder kommande planer för utveckling och verkställande för att utveckla examen så att den blir aktuell och utnyttjar tekniska möjligheter. Eventuella utvecklingsperspektiv är

- Utveckling av provens struktur till exempel genom att dela upp proven i delprov, vilket möjliggör användningen av olika redskap och rytmisering av arbetet så att examinandernas och gymnasiernas arbetstid hålls på en rimlig nivå
- Utveckling av proven och verktygen som används i proven till exempel genom att ta i bruk korrekturläsningsegenskaper, ordböcker eller verktyg som möjliggörs av artificiell intelligens
- Utveckling av bedömningen till exempel genom att utvidga uppgifter som ska bedömas centralt eller genom att ta i bruk verktyg som stöder bedömningen
- Produktion av nödvändiga bakgrundsuppgifter för eventuella kommande lag- eller förordningsändringar enligt ministeriets begäran

5 Resurser

Studentexamensnämndens omkostnader täcks med anslag som anvisats i statsbudgeten (moment 29.01.03) och med avgifter som tas ut av examinanderna för studentexamen. Till följd av den utvidgade läroplikten har nettoutgifterna utökats med finansiering för att avlägga avgiftsfria studentexamensprov 2021–2024. Efter övergångsperioden kommer examinanderna att betala examensavgifter till exempel för att ta om godkända prov och avlägga fler än fem prov.

	2020	2021	2022	2023 SEN:s eko- nomiska planering 04/2023	2024 SEN:s bud- getförslag
Bruttoutgifter	9 547 834	9 433 191	9 463 045	10 728 300	12197000*
Bruttoinkomster (examensavgifter)	7 423 675	8 072 240	7 789 865	5 974 922	2 043 000
Nettoutgifter (mo- ment 29.01.03)	3 188 000	2 100 000	1 936 000	5 189 000	10154000*
Anslag som över- förts	1 617 673	1 063 840	739 049	262 821	-
Anslag som ska överföras	1 063 840	739 049	262 821	335 622	-

* (inkl. Abitti2025 och det muntliga delprovet 2 000 000)

Upprätthållandet och småskalig utveckling av det digitala provet och provsystemet sker med basfinansiering. Studentexamensnämnden har för budgetberedningen 2024 föreslagit beredskap för att förnya provsystemet i enlighet med utredningen Abitti2025 och möjliggöra ett muntligt delprov. Vidareutvecklingen av provsystemet Abitti2025 förutsätter separat finansiering. Kostnaderna för verkställandet skulle uppgå till sammanlagt 7 000 000 euro 2024–2027, varav 5,5 miljoner skulle reserveras för reformen av provsystemet och 1,5 miljoner för det tekniska verkställandet av det muntliga delprovet. Kostnaderna för att förnya provsystemet och förbereda det muntliga delprovet för 2024 skulle uppgå till 2 miljoner euro. Sättet att genomföra det muntliga delprovet påverkar eventuella årliga kostnader.

De åtgärder som regeringsprogrammet förutsätter ska bedömas i samband med beredningsarbetet. Beslut om eventuell tilläggsfinansiering fattas utifrån separata förhandlingar. Sådan finansiering ska kunna förutses i tillräckligt god tid och med tillräcklig exakthet så att den kan beaktas i planen för de offentliga finanserna och beredningen av statsbudgeten.

Rekrytering och utbildning av sakkunniga som deltar i utarbetandet och bedömningen av prov samt att de stannar i sina uppgifter är centralt med tanke på examens tillförlitlighet och jämförbarhet. Arbetet förutsätter bedömningskompetens, konfidentialitet, noggrannhet och snabbt arbete. Arvodena till sakkunnigmedlemmarna ska motsvara arbetets kravnivå och de behöver höjas så att realarvodena inte minskar.

6 Kommunikation och samarbete med intressentgrupper

Studentexamensnämnden kommunicerar och samarbetar med sina centrala intressentgrupper på båda nationalspråken. Genom tillräcklig, aktuell kommunikation säkerställer nämnden att examinanderna och läroanstalterna har lika möjligheter att förbereda sig inför genomförandet och verkställandet av examen på bästa möjliga sätt. Den centrala informationen om avläggandet och verkställandet av examen samt e-tjänsterna är tillgängliga och lätta att nå på nämndens webbplats och i andra kommunikationskanaler.

Ett nära samarbete mellan Studentexamensnämnden och utbildningsanordnarna är en förutsättning för verkställandet av examen. Gymnasierna och gymnasiernas rektorer svarar för de praktiska examensarrangemangen och samarbetet med gymnasierna är kontinuerligt. Nämnden samlar också in respons och utvecklingsönskemål från andra intressentgrupper till exempel genom responsblanketter, genom begäran om utlåtande samt på evenemang och workshoppar inom utbildningsområdet. Responsen hjälper med att utveckla examen.

Kommunikationen och samarbetet med intressentgrupperna utvecklas utan att äventyra Studentexamensnämndens oberoende ställning, provhemligheten i examensproven och examinandernas likabehandling. Examinanderna och gymnasierna har tillgång till den centrala informationen om proven och bedömningen på finska och svenska på webbplatsen.

7 Kvalitetsledning

Studentexamen har en viktig roll i gymnasieutbildningens kvalitetsledning. Studentexamensproven utarbetas utifrån grunderna för gymnasiets läroplan, och examen producerar bedömningsinformation om hur läroplansgrunderna har förverkligats i undervisningen. I motsats till de vitsord som ges vid läroanstalterna är vitsorden i studentexamen nationellt jämförbara och således säkerställer examen en enhetlig och rättvis bedömning av de studerande. (HE 235/2018)

Kvalitetsstrategin för gymnasieutbildningen 2030 fastställer riksomfattande och enhetliga principer för kvalitetsledningen inom gymnasieutbildningen och styrningen av kvalitetsledningen (Undervisnings- och kulturministeriets publikationer 2022:47). Uppgifterna från studentexamen stöder en kontinuerlig förbättring av kvaliteten samt ett kontinuum av planering, genomförande och utveckling där den insamlade informationen utnyttjas på ett mångsidigt sätt för att utveckla verksamheten.

Studentexamens uppgift som gymnasiets slutprov och som givare av behörighet för fortsatta studier till högskolor förutsätter ett högklassigt genomförande av utarbetande av prov, bedömning av provprestationer samt verkställande av provarrangemang. Kvalitetsledning garanterar examinandernas jämlika bemötande i studentexamen och utnyttjandet av examensvitsorden vid antagningen av studerande. Studentexamensnämnden svarar självständigt för kvalitetsledningens praxis och uppföljning av den.

Studentexamensproven utarbetas av medlemmarna i Studentexamensnämnden som ska vara väl förtrogna med gymnasieutbildningen och de läroämnen som avses i 3 § i lagen om studentexamen (502/2019) samt sakkunnigmedlemmar som godkänts av Studentexamensnämnden. Provens innehållsmässiga kvalitet säkerställs i nämndens flerstegsförfarande för godkännande av proven. Tjänstemännen vid nämndens kansli svarar för den tekniska kvaliteten. Absolut provsekretess som följs vid utarbetandet av proven garanterar ett jämlikt bemötande av examinanderna.

Provprestationerna i studentexamen ges enhetliga vitsord som säkerställs i ett flerstegs bedömningsförfarande. Provprestationerna granskas och bedöms preliminärt av en lärare i ämnet i fråga som utses av anordnaren av gymnasieutbildning (L502/2019 18 § 2 mom.). Om utbildningsanordnaren inte kan utse en lärare i ämnet i fråga som kan bedöma prestationen, görs den preliminära bedömningen av Studentexamensnämnden. (L502/2019 18 § 2 mom.). Provprestationerna granskas och bedöms slutligt av Studentexamensnämnden (L502/2019 18 § 2 mom.). Nämndens censorer bedömer alla prestationer med poängtal utifrån de kriterier som bestäms i respektive ämnesutskott. Poänggränserna för vitsorden bestäms av nämnden för varje examens-tillfälle efter att bedömningsarbetet är färdigt.

Omprövning av ett beslut av Studentexamensnämnden genom vilket en provprestation har bedömts får begäras på det sätt som anges i lagen om studentexamen (L502/2019 22 §). Dessutom följer nämnden upp bedömningens kvalitet och utvecklar ständigt kvalitetsledning av bedömningen.

Högklassiga provarrangemang säkerställer examinandernas jämlika möjligheter att visa sina kunskaper, med hänsyn till examinandernas specialbehov, samt säkerställer att alla examinanders provprestationer sparas på ett datasäkert sätt. Nämndens föreskrifter och anvisningar föreskriver om enhetliga provarrangemang som gymnasierna

ska följa. Nämndens telefonstöd hjälper gymnasiernas personal med provarrangemangen under examensdagarna. Studentexamensnämnden erbjuder examinanderna och gymnasierna möjlighet att öva på de digitala proven samt teknisk rådgivning för att genomföra provarrangemangen. Risker som gäller verkställande av examen utvärderas kontinuerligt. Tillförlitligheten och datasäkerheten hos de digitala system som gäller verkställandet av examen granskas både i utvecklings- och produktionsskedet. Man har förberett sig inför olika undantagssituationer både genom att tillämpa verksamhetsmodeller som uppstått under årtionden och genom att utveckla nya verifieringar och tillvägagångssätt.

8 Uppföljning

Studentexamensnämnden följer upp genomförandet av planen för utveckling och verkställande. Uppföljningsgruppen för utveckling av studentexamen stöder uppföljningen. Eventuella avvikelser rapporteras till undervisnings- och kulturministeriet.

I mitten av planperioden ordnas en förhandling med undervisnings- och kulturministeriet där man granskar verkställandet och utvecklingen. Studentexamensnämnden följer utvecklingsbehoven som kommer fram utanför planen och svarar på dem enligt sina resurser.

Bilaga

Av den bifogade tabellen och bilden framgår avlagda studentexamina, antalet personer som anmält sig studentexamensproven och antalet provprestationer per år. Varje år avläggs studentexamen av cirka 30 000 personer. Åldersklassens storlek och studerandenas placering mellan gymnasieutbildningen och yrkesutbildningen påverkar antalet färdiga examina. Beräkningssättet för godkända examina ändrades den 1 augusti 2019 till följd av lagändringen. Varje år anmäler sig cirka 70 000 olika personer till studentexamensproven. En del av examinanderna deltar i prov i både höstens och vårens examen. Varje år avläggs cirka 200 000 prov i studentexamen. Antalet provprestationer har ökat under de senaste åren, men ökningen har avtagit.

Tabell 1: Avlagda examina, anmälda och provprestationer 2018–2022.

	2018	2019	2020	2021	2022
Avlagda studentexamina	30365	29078	29371	29808	30264
Anmälda	65961	65584	70048	72640	71659
Provprestationer	192134	193264	210513	218124	212855

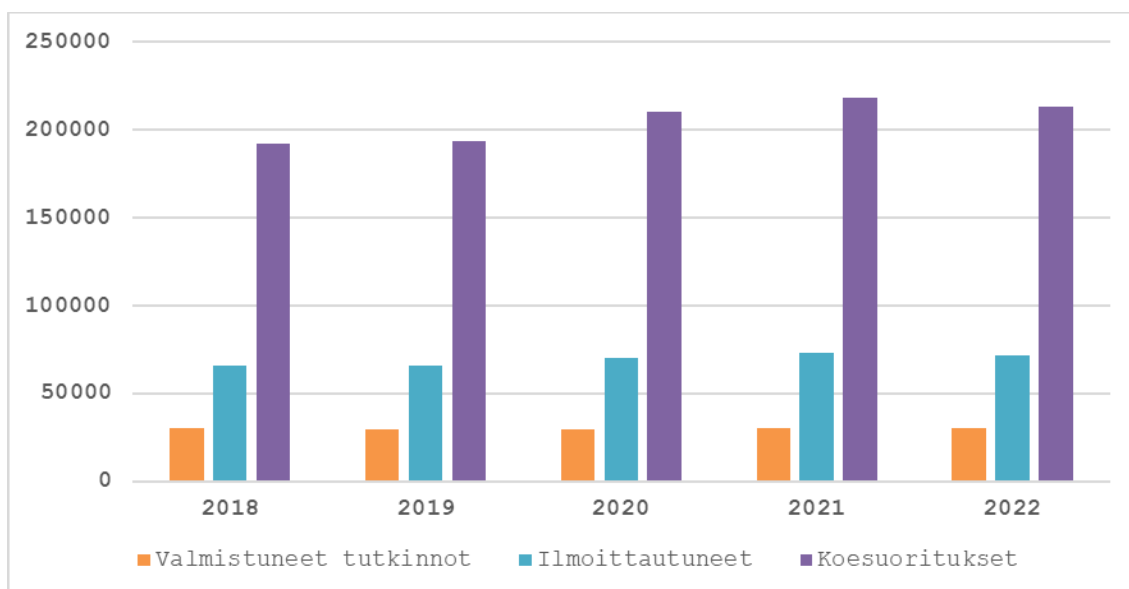

Bild 2: Avlagda examina, anmälda och provprestationer 2018–2022.

Studentexamensnämnden ordnar 42 prov två gånger om året. Från och med hösten 2025 minskar antalet prov med ett när endast ett prov i latin ordnas. Proven i matematik, realämnen och främmande språk ordnas på finska och svenska. Av tabellen framgår hur många provprestationer som årligen har gjorts i olika ämnen och lärokurser.

Tabell 2: Provpredationer i examensproven 2018–2022.

	2018	2019	2020	2021	2022
Biologi	9173	10727	12084	13229	11675
Livsåskådningskunskap	184	224	307	387	448
Engelska, kort	825	970	1242	1556	1893
Engelska, lång	37043	38010	39834	42089	40564
Spanska, kort	896	823	920	856	748
Spanska, lång	64	55	104	100	102
Ev.lut. religion	1737	1859	2687	3528	3873
Filosofi	1411	1957	1943	2008	2118
Fysik	7157	7723	9963	10643	9969
Historia	6074	6696	7556	8280	8655
Enaresamiska, kort	1	5	1	3	1
Italienska, kort	114	82	94	92	90
Kemi	7652	7910	9984	10062	9261
Skoltsamiska, kort	1	13	.	.	.
Latin, kort	28	36	31	26	24
Latin, mer omfattande kort	3	7	4	3	3
Geografi	3773	4458	4578	4670	4579
Matematik, kort	17298	12552	15656	16660	17347
Matematik, lång	13154	13170	15992	16530	16220
Ortodox religion	18	19	27	35	41
Nordsamiska, kort	3	5	3	4	4
Portugisiska, kort	24	21	22	13	10
Psykologi	7785	8565	9396	9929	9974
Franska, kort	961	838	755	660	689
Franska, lång	271	287	336	298	283
Svenska som andraspråk	35	24	30	19	22
Svenska, medellång	13687	14037	13718	12761	11390
Svenska, lång	1615	1588	1447	1420	1249
Tyska, kort	1502	1627	1560	1391	1321
Tyska, lång	486	446	487	445	444
Finska som andraspråk	1489	1584	2001	2133	2216
Finska, medellång	588	618	639	805	715
Finska, lång	1952	1914	1811	1833	1691
Hälsökunskap	11381	9707	8678	8708	8527
Ryska, kort	623	504	392	421	415
Ryska, lång	405	443	538	549	593
Samhällslära	9610	10646	9733	9198	9202
Modersmål, enaresamiska	.	.	3	.	1
Modersmål, nordsamiska	5	12	6	6	13
Modersmål, svenska	2503	2396	2578	2610	2659
Modersmål, finska	30603	30706	33373	34164	33826
Totalt	192134	193264	210513	218124	212855